

Секція 5
КРИМІНАЛІСТИКА ТА СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

Васюта Юлія Володимирівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник: професор кафедри
криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор
Чорноус Ю. М.

МІЖНАРОДНІ СПІЛЬНІ СЛІДЧІ ГРУПИ

Здійснення правової реформи в Україні, зміст якої можна визначити як поступовий рух до демократичної і правової держави, надає проблемі боротьби зі злочинністю особливої актуальності. В сучасних умовах вона є предметом широкого нормативного регулювання, зокрема, правового регулювання співробітництва держав у боротьбі з цим негативним явищем.

Тенденції сучасної злочинності зумовлюють необхідність створення ефективних міжнародних механізмів тісної співпраці між державами у боротьбі з нею. Без належним чином організованої співпраці між правоохоронними органами на національному й міжнародному рівнях неможливо забезпечити ефективне розкриття, розслідування та попередження кримінальних правопорушень. Лише скоординовані дії держав, пов'язаних між собою багатьма ланками політичного, економічного, фінансового та культурного життя, можуть дати позитивні результати у міжнародному співробітництві в боротьбі зі злочинністю.

Щоб розкрити поняття і зміст досліджуваного співробітництва, проаналізуємо його головні властивості (ознаки):

1) співробітництво є специфічним видом державної діяльності, який полягає у поєднанні різних взаємодоповнюючих видів діяльності при вирішенні комплексних питань;

2) співробітництво передбачає участь двох або більше сторін, які належать до різних держав. Вона складається та реалізується між суб'єктами, які не перебувають в організаційно-правовій залежності один від одного. Також необхідно зазначити, що співробітництво виникає не само по собі, а з ініціативи однієї зі сторін, яка спонукає іншу до відповідних зустрічних дій;

3) наявність спільної мети, навколо якої, власне, й поєднуються зусилля відповідних органів та посадових осіб;

4) обов'язкова координація у діях, яка досягається завдяки спільному погодженню часу, місця, форми закріплення результатів індивідуальної й загальної роботи тощо;

5) обов'язковість настання певного результату (наслідків). Розрізняють очікувані, тобто такі, настання яких бажають суб'єкти співробітництва, та наявні, тобто такі, що були отримані під час практичного здійснення співробітництва, результати.

Система співробітництва – це багатостороння діяльність усіх суб'єктів у різних її проявах – глобальному, універсальному, цільовому, державному, відомчому тощо. Взаємодія правоохоронних органів України з правоохоронними структурами інших країн світу є лише елементом цього взаємопов'язаного та взаємодоповнюючого явища [2, с. 70].

Співробітництво допомагає розв'язувати стратегічні завдання запобігання злочинності, боротьби з міжнародною злочинністю та співпраці з іншими правоохоронними формаціями, перед якими визначено тождні цілі.

Звідси випливає, що під правоохоронними структурами інших країн, з якими взаємодіють правоохоронні органи України, необхідно розуміти не тільки відповідні міністерства внутрішніх справ окремих держав, а й взагалі всю міжнародну систему суб'єктів боротьби зі злочинністю.

Міжнародне співробітництво держав у сфері боротьби зі злочинністю розвивається на трьох рівнях:

- рівень двостороннього співробітництва між державами;
- регіональний рівень;
- співробітництво на універсальному (загальносвітовому) рівні.

Особливе місце у взаємодії щодо боротьби зі злочинністю на глобальному, універсальному та міжурядовому рівнях посідає міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол. Крім цього, з метою реалізації взаємодії щодо боротьби зі злочинністю у межах Європейського Співтовариства у 1992 році створено Центральне агентство кримінальної поліції – Європол.

Міжнародну слідчу групу можна визначити як організаційну форму постійної взаємодії прокурорів, слідчих, а також оперативних працівників компетентних органів двох і більше держав з метою проведення процесуальних, слідчих дій, оперативно-розшукових заходів при проведенні досудового розслідування у кримінальному провадженні, ускладненому іноземним елементом.

Законодавчу базу діяльності міжнародних слідчих груп умовно можна поділити на дві складові. Перша – це міжнародні документи щодо забезпечення демократичних прав людини і державні угоди з надання правової допомоги. Друга група безпосередньо стосується діяльності міжнародних слідчих груп і визначає механізм спільної

боротьби зі злочинністю. Ці документи слугують правовою основою міжнародного співробітництва правоохоронних органів України з правоохоронними структурами інших країн [1, с. 192].

Свроінтеграційні процеси виступають суттєвим поштовхом до удосконалення чинної нормативної бази, яка регулює діяльність інституту міжнародних слідчих груп, та практики її застосування.

З метою надання правового статусу діяльності спільних слідчих груп в чинному Кримінальному процесуальному кодексі передбачена одна ст. 571 «Створення і діяльність спільних слідчих груп» [3].

Можливість проведення спільних міжнародних розслідувань передбачається в низці міжнародно-правових актів. До прийняття Кримінального процесуального кодексу України 2012 р. створення спільної слідчої групи на законодавчому рівні не передбачалося. Однак це питання вирішувалося шляхом укладення угод про правову допомогу та співробітництво в кримінальних справах. Існує більше 40 міжнародних договорів міжвідомчого характеру, укладених Міністерством внутрішніх справ України, та майже 20 договорів, укладених Генеральною прокуратурою України.

Отже, зростання значення міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю в цілому і при розслідуванні й розгляді кримінальних справ, зокрема, зумовлюється загальним для більшості країн абсолютним і відносним зростанням злочинності. Особливо це стосується її організованих форм, які носять, переважно, насильницько-корисливий характер, супроводжуються різким зростанням обсягів доходів злочинної діяльності, в більшості випадків переховуваних за кордоном.

Список використаних джерел

1. Смирнов М.І. Сутність і правова природа міжнародного співробітництва держав у сфері кримінального процесу / М.І. Смирнов // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2017. – № 1. – С. 187–196.

2. Виноградова О.І. Міжнародне співробітництво України у галузі боротьби зі злочинністю / О.І. Виноградова // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2015. – № 2. – С. 69-72.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.